

HISTORIAN YLIOPIILASKOE 18.9.2017

Koe on kaksiosainen. Osassa I on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa II kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään 5 tehtävään. Näistä tehtävistä enintään 2 saa olla osasta II. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat 2:een II-osan tehtävään. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

OSA I Vastaa 3–5 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään 5:een.

1. Antiikin aikakauden päättyminen (20 p.)

Millä perusteilla 400- ja 500-lukuja voidaan pitää antiikin ja keskiajan rajapyykkinä Euroopan historiassa?

2. Moderni elämäntapa (20 p.)

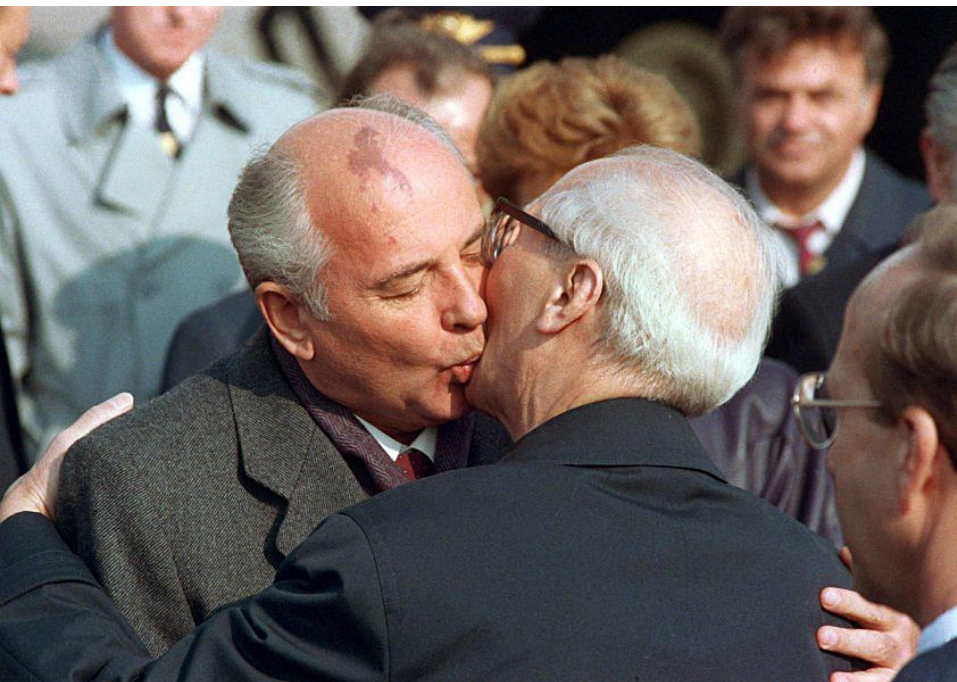
Videokatkelmassa kuvataan Berliiniä 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa.

Aineisto: 2.A Videokatkelma: Berliini [ei käytettävissä jälkikäteen]

Minkälaisia erilaisia modernin elämäntavan piirteitä videokatkelmassa (aineisto 2.A) voidaan havaita?

3. Kylmän sodan päättyminen (20 p.)

Kuvat (aineistot 3.A ja 3.B) esittävät eri vaiheita Itä-Saksan (DDR:n) historiassa syksyllä 1989. Toisessa kuvassa (aineisto 3.A) Itä-Saksan johtaja Erich Honecker tervehtii Neuvostoliiton johtajaa Mihail Gorbatšovia Itä-Saksan 40-vuotisjuhlissa 7. päivänä lokakuuta 1989, ja toisessa kuvassa (aineisto 3.B) itä-saksalaiset odottavat marraskuussa 1989 pääsyä rajan yli Itä-Saksasta Länsi-Saksaan.

3.A

Mihail Gorbatšov ja Erich Honecker Itä-Berliinissä lokakuun 7. päivänä 1989.

Lähde: www.spiegel.de. Viitattu 13.3.2017.

3.B

Kuva Itä-Saksan länsirajalta marraskuussa 1989. Lähde: GermanForeignOffice, <https://twitter.com>. Julkaistu 5.11.2014. Viitattu 13.3.2017.

3.1. Tulkitse kuvien (aineistot 3.A ja 3.B) perusteella Itä-Saksan poliittista tilannetta syksyllä 1989. (8 p.)

3.2. Erittele, mitkä syyt ja tapahtumat johtivat kylmän sodan päättymiseen 1980-luvulla. (12 p.)

4. Ajattelun murrosaika Suomessa (20 p.)

1800-luvun loppupuolta pidetään yhteiskunnallisen ajattelun murrosaikana Suomessa.

Aineisto: 4.A Historiallinen asiakirja: Kirjailija Minna Canth 4.B Historiallinen asiakirja: Piispa Gustaf Johansson

Aineisto: 4.A Historiallinen asiakirja: Kirjailija Minna Canth

Vapautta naiselle! Toiminnan vapautta, ajatuksen vapautta! Vanhojen, jäykistyneiden muotojen ja tapojen paino puristaa ja masentaa meidän henkisiä voimiamme. Vapaan kilpailun este yhteiskunnan eri työaloilla pakottaa meitä aineellisessa kurjuudessa kitumaan. Tällä tavoin nainen muuttuu koneeksi ja kadottaa luonnollisuutensa, ollen vaan toisten apinana –. On siis aivan luonnollista, että naistakin koetetaan kahlehtia pimeyteen ja orjan tilaan raamatun avulla –. Ne oikeudet, joita nainen pyytää itselleen saavuttaa, kuuluvat luonteeltaan yhteiskunnalliselle, eivätkä uskonnolliselle alalle, vaikka ne, samoin kuin kaikkien kehitys, puhtaaseen kristinuskoon perustuvat –. Sitten sanotaan vielä: ”emansipatsioonin kautta naiset kadottavat naisellisuutensa”. Asia riippuu siitä, mitä ”naisellisuudella” ymmärretään –. Mutta naisellisuus onkin jotain korkeampaa ja jalompaa kuin tuommoinen kanamaisuus eli hanhimaisuus, – miksi sitä nyt nimittäisimme. Ja juuri sen tähden, että naisellisuus voittaisi enemmän alaa, pääsisi enemmän vaikuttamaan ihmiskunnan hyväksi, juuri sen tähden onkin naiselle vapautta ja tasa-arvoa suotava.

Lähde: Kirjailija Minna Canth kirjoituksessaan *Naiskysymyksestä* (Valvoja-lehti 1884)

4.B Historiallinen asiakirja: Piispa Gustaf Johansson

Mutta ydin nykyisessä naisliikkeessä on luopumus kristinuskon perusteista. Nainen ei tyydy siihen asemaan, johon kristinusko ja luonnon järjestys hänet asetti, hän tahtoo ulos, ulos yhteiskuntaan ja valtiollisen toiminnan aloille, hän tahtoo sitä ja hän tahtoo tätä eikä aina itse tietäne mitä tahtoo, mutta ainakin hän tahtoo valtaa, tahtoo kunniaa. Tunnollinen mies on riutua valtiollisen ja yhteiskunnallisen toiminnan raskaalla työalalla – miten nainen sitä kestäisi!

Lähde: Piispa Gustaf Johansson puheessaan valtiopäivien pappissäädyssä 9.2.1885

4.1 Vertaile historiallisten asiakirjojen (aineistot 4.A ja 4.B) näkemyksiä naisten asemasta. (8 p.)

4.2 Millä eri tavoilla yhteiskunnallisen ajattelun murros näkyi 1800-luvun lopun Suomessa? (12 p.)

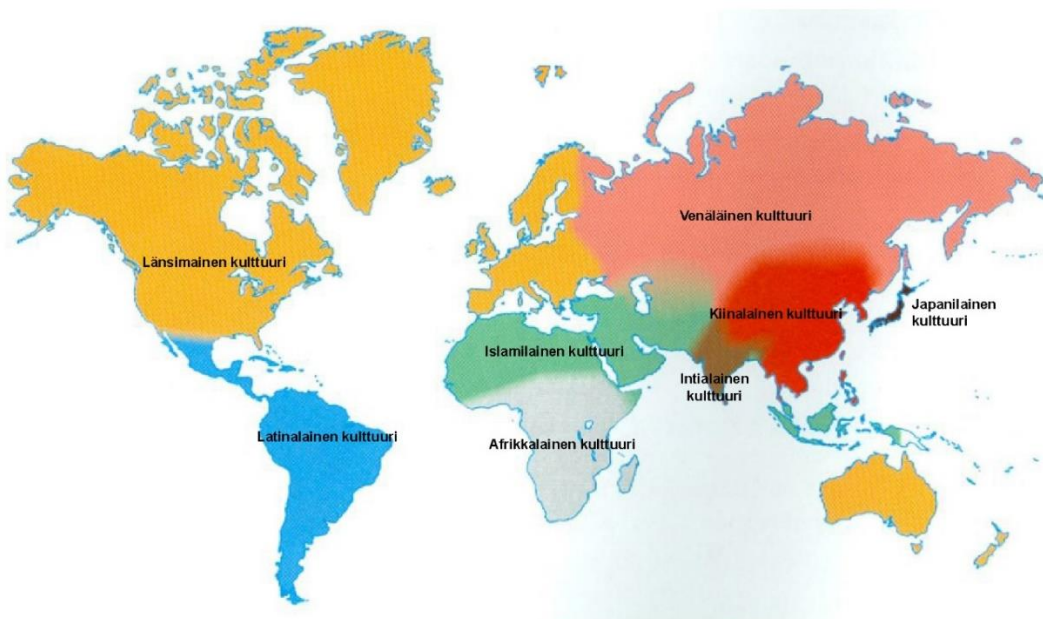
5. Ruotsi suurvaltana (20 p.) Ruotsi muuttui 1600-luvun kuluessa pohjoiseurooppalaisesta pikkuvaltiosta eurooppalaiseksi suurvallaksi. Miten Ruotsin suurvalta-asema ja siihen johtaneet sodat vaikuttivat suomalaisten elämään?

6. Maailman kulttuurialueet (20 p.)

Arkipuheessa viitataan usein jonkin alueen kulttuuriin yhtenäisenä kokonaisuutena, kuten ilmaisussa ”suomalainen kulttuuri”. Kartta (aineisto 6.A) kuvaa maailman eri kulttuurialueita.

Aineisto: Valitse yksi kartan (aineisto 6.A) kuvaamista maailman eri kulttuurialueista ja erittele, missä määrin sen kohdalla on perusteltua puhua yhtenäisestä kulttuurista.

6.A Kartta: Maailman kulttuurialueet

Lähde: <http://opinnot.internetix.fi>. Viitattu 10.2.2017. (Muokkaus: YTL)

OSA II Vastaa 0–2 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään 5:een.

7. Euroopan kauppasuhteet ja maailmantalous (30 p.)

Vuoden 1500 tienoilta alkaen eurooppalaiset alkoivat harjoittaa yhä tiiviimmin mannertenvälistä meriliikennettä ja kauppaa. Taulukko koskee Atlantin orjakauppaa 1500–1700-luvuilla.

Aineisto: 7.A Taulukko: Atlantin yli kuljetettujen orjien määrä vuosina 1519–1800

Ajanjakso	Portugali	Iso-Britannia	Ranska	Hollanti	Espanja
1519–1600	264	2	0	0	0
1601–1650	440	23	0	41	0
1651–1675	54	115	6	65	0
1676–1700	161	243	34	56	0
1700–1725	378	381	106	66	11
1726–1750	406	491	254	109	45
1751–1775	473	859	322	148	1
1776–1800	626	741	420	41	9

Sarakkeiden luvut tarkoittavat tuhansia henkilöitä. Maiden nimet viittaavat siihen, minkä maan aluksia orjia kuljettaneet laivat olivat.

Lähde: Ronald Findley & Kevin O'Rourke, *Power and plenty* (2007)

7.1. Erittele taulukon (aineisto 7.A) pohjalta Atlantin orjakaupan kehitystä 1500–1700-luvuilla ja Euroopan eri maiden roolia orjakaupassa. Pohdi, mistä maiden väliset erot johtuvat. (10 p.)

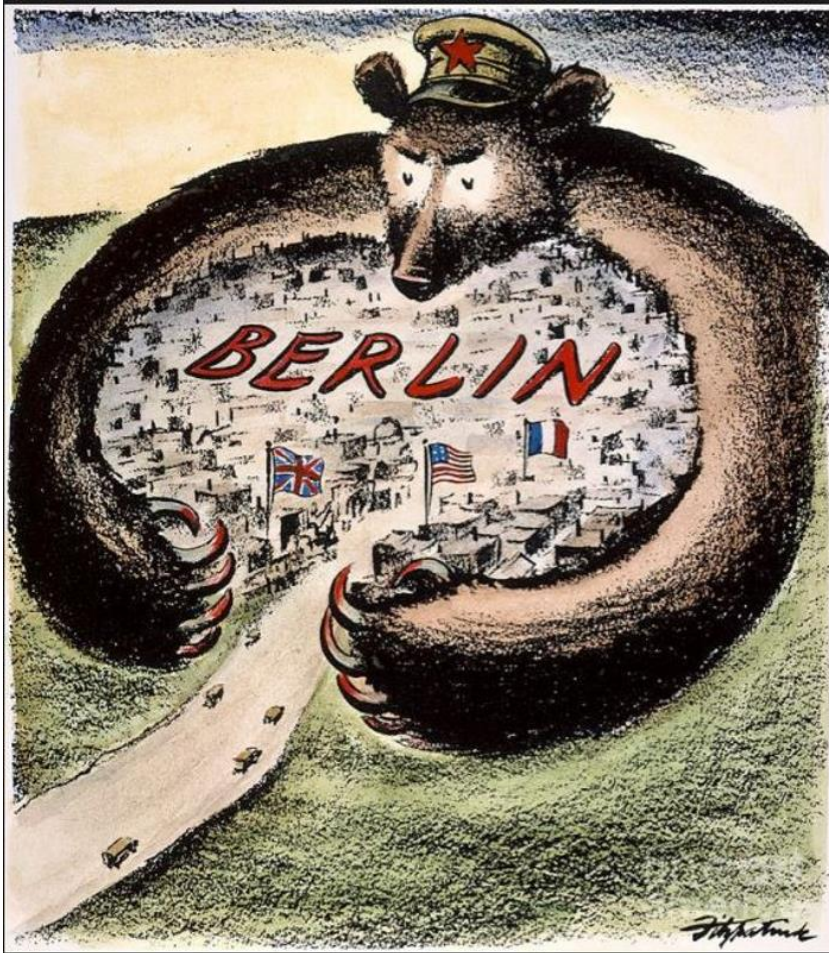
7.2. Eurooppalaiset kävivät uuden ajan alussa kauppaa sekä Amerikkaan että Aasiaan. Vertaile eurooppalaisten kauppasuhteita näihin maanosiin vuosina 1500–1800. Mitä eroja kauppasuhteiden synnyssä ja kaupan rakenteessa oli? (10 p.)

7.3. Historioitsija Kristof Glamann on luonnehtinut vuoden 1500 tienoilta alkanutta Euroopan historian jaksoa näin: "Eurooppa ei enää ole omassa eristyneisyydessään elävä manner vaan tulee yhä enemmän osaksi maailmantaloutta". Minkälaisia vaikutuksia maailmantalouden kehityksellä oli Euroopassa? (10 p.)

8. Kylmän sodan alku (30 p.)

Toisen maailmansodan jälkeisessä Euroopassa siirryttiin kylmään sotaan. Piirros (aineisto 8.A) ja kaksi historiallista asiakirjaa (aineistot 8.B ja 8.C) liittyvät kylmän sodan syntyyn.

Aineisto: 8.A Piirros: Piirros *Punch*-lehestä

Piirros brittiläisestä *Punch*-lehestä vuodelta 1947

8.B Historiallinen asiakirja: Winston Churchillin sähke

Olen aina pyrkinyt ylläpitämään ystävällisiä suhteita Neuvostoliittoon, mutta kuten sinäkin, kannan suurta huolta heidän Jaltan [konferenssin] päätösten väärintulkinnastaan, heidän suhtautumisestaan Puolaa kohtaan, heidän vaikutusvallastaan Balkanilla – –. Olen huolissani Venäjän vallan ja heidän hallitsemiensa alueiden kombinaatiosta yhdistyneenä kommunistiseen tekniikkaan niin monessa maassa ja erityisesti heidän vallastaan ylläpitää suuria armeijoita valmiustilassa pitkän aikaa. Mikä tulee olemaan tilanne muutaman vuoden kuluttua, kun amerikkalaiset ja brittiläiset armeijat ovat sulautuneet yhdeksi ja samaan aikaan Neuvostoliitto voi päättää pitää kaksisataa tai kolmesataa divisioonaa aktiivisessa palveluksessa?

Lähde: Iso-Britannian pääministeri Winston Churchillin sähke USA:n presidentti Harold Trumanille 12.5.1945 (Käännös: YTL)

8.C Historiallinen asiakirja: Josef Stalinin puhe

Ei tule unohtaa, että saksalaiset tunkeutuivat Neuvostoliittoon Suomen, Puolan, Romanian, Bulgarian ja Unkarin lävitse. Saksalaiset saattoivat tunkeutua, koska näissä maissa oli Neuvostoliitolle vihamieliset hallitukset. Seurauksena Neuvostoliitto menetti moninkertaisesti enemmän ihmishenkiä kuin Britannia ja Yhdysvallat yhteensä. Jotkut saattavat unohtaa venäläisten kansojen tekemät suuret uhraukset, mutta Neuvostoliitto ei voi niitä unohtaa. Joten mikä siinä on ihmeellistä, että Neuvostoliitto turvatakseen tulevan asemansa yrittää katsoa, että näissä maissa on tulevaisuudessa Neuvostoliitolle lojaalit hallitukset. Kuinka kukaan järkvy ihminen voi väittää näitä rauhanomaisia pyrkimyksiä laajenemispoliitikaksi?

Lähde: Neuvostoliiton valtionpäämies Josef Stalin puheessaan maaliskuussa 1946 (Käännös: YTL)

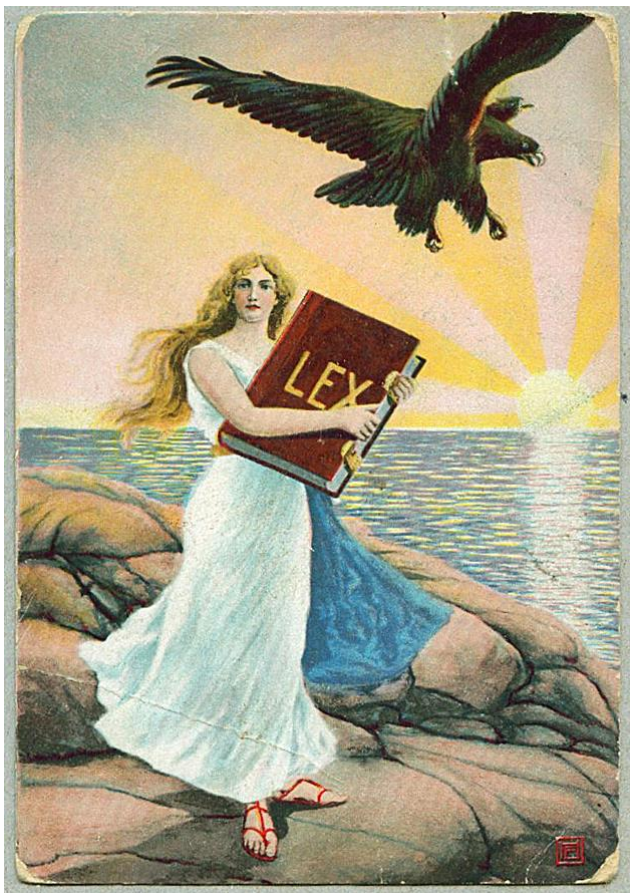
8.1. Tulkitse piirrosta (aineisto 8.A). (6 p.)

8.2. Vertaile historiallisissa asiakirjoissa (aineistot 8.B ja 8.C) esitettyjä väitteitä toisen maailmansodan jälkeisestä tilanteesta Itä-Euroopassa ja arvioi niiden paikkansapitävyyttä. (12 p.)

8.3. Minkälaisiksi toisen maailmansodan voittajavaltioiden suhteet kehittyivät sodan päättymisestä 1950-luvun alkuun? (12 p.)

9. Suomen itsenäisyyden synty (30 p.) Tänä vuonna juhlitaan Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä.

Aineisto: 9.A: Postikortti vuodelta 1906

Ragnhild Sellén: Kotka jättää Suomen. Postikortti vuodelta 1906.

Lähde: <http://www.jiv.dk>. Viitattu 12.2.2017.

9.1. Tulkitse kuvan (aineisto 9.A) sanomaa. (6 p.)

9.2. Kansankomissaarien neuvosto esitti 31.12.1917 Suomen itsenäisyyden tunnustamista, ja tämä toteutuikin 4.1.1918. Miksi Neuvosto-Venäjä salli Suomen irtautumisen itsenäiseksi valtioksi? (10 p.)

9.3 Suomi julistautui itsenäiseksi valtioksi 6. joulukuuta vuonna 1917. Miksi Suomelle kuitenkin säädettiin hallitusmuoto vasta vuonna 1919? (14 p.)

Tarkista, että vastasit oikeaan määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

**YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSÄMÄNDEN**